

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM
SAĞLIK BİLGİSİ VE
TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

2018

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	4
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	4
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	5
1.2.1. Değerlerimiz	5
1.2.2. Yetkinlikler	6
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	8
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	9
1.5. SONUÇ	10
2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI	11
2.1. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI	11
2.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	12
2.3. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	13
2.4. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI	13
3. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	14
3.1. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	15

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünlüğe bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye

Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak

4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarıma aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarıma uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini

kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. “Eğitim programı”; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde* (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

- 1) *Anadilde iletişim*: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.
- 2) *Yabancı dillerde iletişim*: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
- 3) *Matematikselsel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler*: Matematikselsel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematikselsel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır.

Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

- 4) *Dijital yetkinlik*: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
- 5) *Öğrenmeyi öğrenme*: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
- 6) *Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler*: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.
- 7) *İnisiyatif alma ve girişimcilik*: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8) *Kültürel farkındalık ve ifade*: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.

Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

1.5. SONUÇ

Elimizdeki programları güncelleme sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçtiğimiz üzerine bilgi vermek de yerinde olacaktır. Bu bağlamda:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- Yurt içinde ve yurt dışında eğitim öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükümet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- İllerden gelen her bir branşla ilgili zümre raporları incelenmiş,
- Branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- Eğitim fakültelerimizin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,

Bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir.

Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Programların uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla topyekûn geçilecek ve sonrasında yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre yine gerekli güncellemeler yapılacaktır. Böylelikle programlarımızın gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmış olacaktır.

SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZEL AMAÇLARI

Sağlıklı bireylere sahip olmak için etkili bir sağlık eğitimi oldukça önemlidir. Günümüzde hasta kişiye sağlık hizmeti sunmak yerine insanlara, hastalıklardan nasıl korunacağı ve sağlığını nasıl geliştireceği konusunda eğitim vermek anlayışı öne çıkmaktadır. Yaşamak, öğrenmek, üretmek için sağlıklı olmak gerekir. Sağlık sorunları bireylerin yaşam kalitesini düşürür. Bu durumdaki bireyler de topluma karşı görev ve sorumluluklarını yerine getiremez. Hayati öneme sahip diğer bir eğitim de trafik eğitimidir. Bireyler günlük hayatlarında ulaşım araçlarını sıklıkla kullanmaktadır. Trafik sistemini güvenli şekilde kullanabilmek için gerekli bilgi, beceri, davranış, tutum ve değerlerin öğrencilere kazandırılması trafik eğitimi ile gerçekleşir. Bu eğitim; sorumluluk sahibi ve bilinçli yaya, yolcu ve sürücülerin yetiştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programının içeriği sağlıklı yaşam, sağlığın korunması, ilk yardım bilgisi, trafik adabı, trafikte güvenli davranışlar, trafik kazaları gibi konular ele alınarak oluşturulmuştur.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programıyla öğrencilerin;

1. Sağlıkla ilgili temel kavram ve terimleri kavramaları,
2. Sağlıklı olmanın ve sağlıklı bir yaşam sürdürmenin temel insan haklarından biri olduğunun farkına varmaları,
3. Koruyucu sağlık hizmetlerinin kişi ve toplum sağlığı üzerindeki olumlu etkilerini kavramaları,
4. Kişisel olarak sağlıklarını geliştirme ve koruma konusunda istekli olmaları, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için gerekli ilkeleri davranış hâline getirmeleri,
5. Sağlıkla ilgili gelişmeleri izlemeleri,
6. Hastalık veya yaralanma durumlarında yapılması gereken temel ilk yardım uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları,
7. Trafik kültürünün gerektirdiği tutum ve değerlerin farkına varmaları ve bunları davranışa dönüştürmeleri,
8. Trafik ortamında uyulması gereken kuralları kavramaları,

9. Trafiğin düzenli ve güvenli işleminde kurallara uymanın insanlık ve vatandaşlık görevi olduğunu anlamaları,
10. Bilinçli yaya, yolcu ve sürücü olma sorumluluğunu kazanmaları,
11. Trafik kazalarının nedenlerini fark etmeleri,
12. Ülkemizin trafik sorununu ve bu sorunun bugünkü boyutlara ulaşmasının nedenlerini tartışmaları, sorunlara yönelik çözüm yolları üretmeleri,
13. Trafik kazaları sonucunda olabilecek maddi ve manevi zararları sorgulamaları,
14. Herhangi bir kazada yardımlaşma ve iş birliğinin önemini kavramaları, amaçlanmaktadır.

2.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Öğretim programında yer alan Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü ile ilgili kavramlar veya kurallar, poster, interaktif web siteleri, sunum, video gösterisi, benzetim (simülasyon), drama vb. etkinlikler yoluyla işlenişte verilmelidir.

2. Öğrenme-öğretme sürecinde sağlık kurumları ve Emniyet birimleri ile iş birliği yapılmalıdır. Gerektiğinde sağlık personelinden, trafik polislerinden veya MEB sertifika programını tamamlamış trafik bilgisi öğretmenlerinden yardım alınmalıdır. Sağlık personelleri ve trafik polisleri deneyimlerini paylaşmaları için sınıfa konuşmacı olarak çağrılabilir.

3. Programın uygulanması sırasında hem öğretmenler hem de öğrenciler bilişim teknolojilerini aktif olarak kullanmalıdırlar. Öğrenciler resmî internet sitelerini (Karayolları Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı vb.) ziyaret etmeleri konusunda teşvik edilmelidirler.

4. Ders işlenirken öğrencilerin özel sağlık sorunlarına girilmemeli, öğrenciler sorunlarının çözümü ile ilgili sağlık kurum ve personeline yönlendirilmelidir.

5. İlk yardım uygulamaları uygun malzemeler temin edilerek, sınıfta öğrencilere tanıtılmalıdır.

2.3 KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda yer alan üniteler, kazanım sayıları, kazanımların işlenişi için ayrılacak yaklaşık süre ile bunların ders saatlerine oranı aşağıda sunulmuştur.

Ünite	Kazanım Sayısı	Süre (Ders Saati)	Oran (%)
Sağlık Bilgisi	27	20	56
Trafik Kültürü	18	16	44
TOPLAM	45	36	100

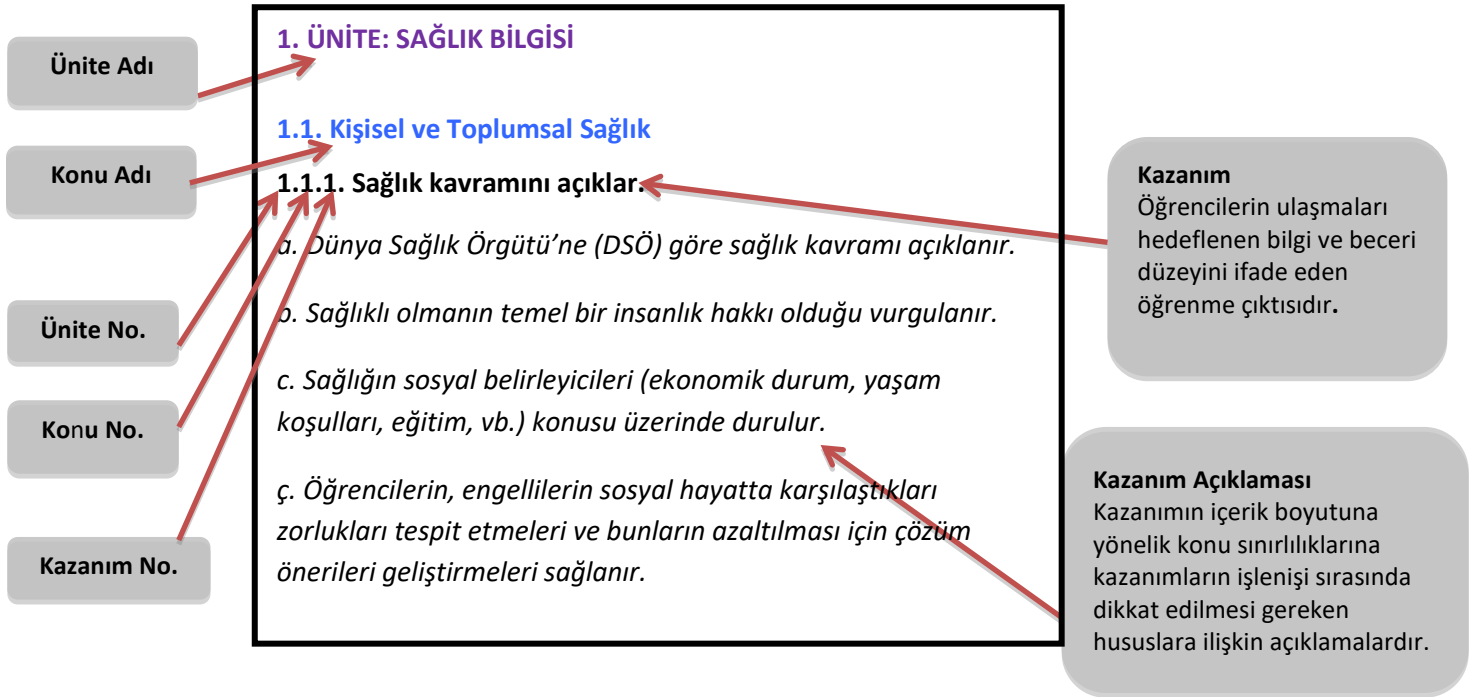
2.4. SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ KİTAP FORMA SAYISI VE EBADI

Dersin Adı	En Fazla Kitap Forma Sayıları*	Kitap Ebadi
Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü	13	19,5 cm ve 27,5 cm

* Forma sayıları üst sınır olarak verilmiş olup daha düşük forma sayılarında da olabilir.

SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü Dersi Öğretim Programı ünite, konu ve kazanımlar esas alınarak hazırlanmıştır. Öğretim programı iki üniteden oluşmaktadır. Ünitelerin yapısı aşağıda şematik olarak sunulmuştur.

Şekil 2. Programın Yapısı

3.1. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE KAZANIM AÇIKLAMALARI

1. ÜNİTE: SAĞLIK BİLGİSİ

1.1. Kişisel ve Toplumsal Sağlık

1.1.1. Sağlık kavramını açıklar.

- Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre sağlık kavramı açıklanır.*
- Sağlıklı olmanın temel bir insanlık hakkı olduğu vurgulanır.*
- Sağlığın sosyal belirleyicileri (eğitim durumu, ekonomik, kültürel ve ailevi durum) üzerinde durulur.*
- Engellilik kavramına değinilir.*
- Öğrencilerin, engellilerin sosyal hayatta karşılaştıkları zorlukları tespit etmeleri ve bunların azaltılması için çözüm önerileri geliştirmeleri sağlanır.*

1.1.2. Çevresel etmenlerin kişi ve toplum sağlığına etkilerini analiz eder.

Çevresel etmenlerden; gürültü, radyasyon, cep telefonu, hava kirliliği, su kirliliği, çöpler, kanserojen maddeler, vektörler ve Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) üzerinde durulur.

1.1.3. Sağlık hizmetlerinden yararlanma yollarını açıklar.

- Birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına ve buralarda verilen koruyucu, tedavi edici ve rehabilite edici sağlık hizmetlerine değinilir.*
- Sağlık kuruluşlarından kademeli olarak yararlanmanın önemi ve gerekliliği vurgulanır.*

1.1.4. Hasta hakları ve sorumluluklarını açıklar.

“Hasta hakları” hakkında bilgi verilerek ilgili kuruluşların “Hasta Hakları Birimi”ne başvurulabileceği vurgulanır.

1.1.5. Akılcı ilaç kullanımının önemini açıklar.

- İlaçların, doktor tavsiyesiyle reçeteli olarak kullanılmasının ve hastanın tedaviye uyumunun önemi üzerinde durulur.*
- Bilinçsiz ilaç kullanımının hasta sağlığı ve kaynakların kullanımı açısından zararları üzerinde durulur.*
- Doktor tavsiyesi dışında kullanılan ve eczane haricinde güvensiz yerlerden alınan bitkisel ilaçların hasta sağlığına olası etkileri tartışılır.*
- Öğrencilerin, akılcı ilaç kullanımı konusunda farkındalık oluşturacak afiş hazırlaması sağlanır.*

1.1.6. Sağlıklı yaşam için hijyenin önemini açıklar.

- a. Kişisel temizliğin (el, yüz, boyun, koltukaltı, kulak, burun, saç, ayak temizliği, tuvalet sonrası temizlik, banyo yapma) gerekliliği üzerinde durulur.
- b. Kişiyeye özel (diş fırçası, tarak, havlu, tırnak makası, tıraş bıçağı, lif, çorap, terlik, kulaklık vb.) eşyaların hijyen açısından başkalarıyla paylaşılmaması gerektiği vurgulanır.
- c. Sağlık açısından risk oluşturabilecek davranışlara (dövme yaptıрма, kulak ve burun deldirme vb.) değinilir.
- ç. Su ve besin hijyeninin önemine değinilir.
- d. Çevresel hijyenle ilgili dikkat edilmesi gereken hususlara (malzemelerin temiz tutulması, yerlere çöp atılmaması, tükürülmemesi ve gereksiz deodorant kullanılmaması) değinilir.

1.1.7. Ağız ve diş sağlığının korunması için yapılması gerekenleri açıklar.

- a. Diş sağlığının korunmasında dikkat edilmesi gerekenler örneklerle açıklanır.
- b. Diş fırçalama zamanı, usulü, diş fırçası seçimi ve diş macununun ne kadar kullanılması gerektiği hakkında bilgi verilir.

1.1.8. Bulaşıcı hastalıklardan korunma yollarını açıklar.

- a. Bulaşıcı hastalıklardan genel korunma yolları açıklanır.
- b. Bağışıklık ve aşı kavramları açıklanır.
- c. Hayvanlar ve insanlarda ortak görülen bulaşıcı hastalıkların (zoonoz) genel özelliklerine ve bu hastalıklardan korunma yollarına değinilir. Zoonozlardan kuduz, brusella ve kuş gribi kısaca açıklanır.
- ç. Kene ısırması durumunda yapılması gerekenler üzerinde durulur. Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi' nin belirtilerine değinilir.

1.2. Ergenlik**1.2.1. Büyüme ve gelişme süreçlerinden biri olan ergenlik döneminde fiziksel, duygusal ve sosyal değişimleri açıklar.**

- a. Ergenlik döneminin sağlıklı geçirilebilmesi için olumlu tutum geliştirmenin önemi belirtilir.
- b. Ergenlik döneminde yaşanabilecek sorunlar hakkında tartışılır.
- c. Menstrual döngünün sağlıklı geçirilebilmesi ve bu dönemde hijyenin önemi ile ilgili farkındalık oluşturulur.

1.3. Beslenme ve Fiziksel Aktivite

1.3.1. Fiziksel aktivitelerin sağlığın üzerindeki etkilerini değerlendirir.

- a. Fiziksel aktivitelerin bedensel, zihinsel ve sosyal yararlarına değinilir.
- b. Bireyin, hayatın her döneminde kendisine uygun bir spor dalı ile ilgilenmesinin önemi vurgulanır.
- c. Enerji içecekleri, vitamin hapları ve protein tozu gibi besin takviyelerinin bilinçsiz kullanımının sağlık üzerine etkileri tartışılır.

1.3.2. Yeterli ve dengeli beslenmenin önemini açıklar.

- a. Yeterli ve dengeli beslenmenin herkes için aynı olmadığı yaş, cinsiyet, fiziksel aktivite vb. faktörlere göre değiştiğine değinilir.
- b. Güne kahvaltıyla başlamanın önemi üzerinde durulur.
- c. Öğrencilerin sağlıklı bir örnek menü oluşturarak gün boyu tükettikleri besinler ile bu menüyü karşılaştırmaları sağlanır.
- ç. Aşırı yağlı, şekerli, tuzlu yiyecek ve içecekler tüketmenin sağlık üzerine olumsuz etkisi açıklanır.

1.3.3. Obezitenin nedenlerini ve sağlık üzerindeki etkilerini açıklar.

- a. Obezitenin ortaya çıkmasında dengesiz beslenme, yetersiz fiziksel aktivite, kalıtım ve hormonal etmenlerin etkisi açıklanır.
- b. Obezitenin yol açtığı sağlık sorunları üzerinde durulur.
- c. Estetik kaygılarla kullanılan zayıflama haplarının ve mide küçültme operasyonlarının kişinin hayatını tehlikeye sokacağı belirtilir.
- ç. Beden kitle indeksi hesaplaması ve aralıkları açıklanır.

1.4. Zihinsel, Duygusal ve Sosyal Sağlık

1.4.1. Sağlıklı yaşam için zihinsel, duygusal ve sosyal sağlığın ergen bireyler açısından önemini açıklar.

- a. Zihinsel, duygusal ve sosyal sağlığı etkileyen faktörler üzerinde durulur.
- b. Zihinsel, duygusal ve sosyal sağlık açısından ailenin önemi üzerinde durulur.
- c. Zihinsel, duygusal ve sosyal sağlık sorunlarında bireysel yardım almanın önemi vurgulanır.
- ç. Zihinsel, duygusal ve sosyal sağlık sorunlarında yardım alınabilecek uzmanlar ile birimler açıklanır.

1.4.2. Stres kaynaklarını örneklerle açıklar.

- a. Evde, okulda ve akranlarla yaşanabilecek stres verici durumlara değinilir.
- b. Stresin yol açabileceği rahatsızlıklara değinilir.

1.4.3. Stresle başa çıkma yollarını açıklar.

- a. Öğrencilerin stresli durumlarla nasıl başa çıktıklarını paylaşmaları sağlanır.
- b. Sınav kaygısı ve başa çıkma yollarına değinilir.

1.4.4. Şiddetin birey üzerindeki etkilerini değerlendirir.

- a. Akran zorbalığı kavramı üzerinde durulur.
- b. Şiddetin önlenmesinde okul, aile, veli ve öğrenci iş birliğinin gerekliliği açıklanır.
- c. Şiddete uğrayan öğrencilerin yardım alabileceği kurumlar hakkında kısaca bilgi verilir.

1.5. Sağlığa Zararlı Alışkanlıklar ve Madde Kullanımı**1.5.1. Tütün ürünleri, alkol ve madde kullanımının sonuçlarını değerlendirir.**

- a. Tütün ürünlerinin insan sağlığı üzerindeki etkileri üzerinde durulur.
- b. Alkolün insan sağlığına ve davranışlarına olan etkileri üzerinde durulur.
- c. Alkol bağımlılığının, bireyin aile içi ve toplumsal hayattaki ilişkilerine verdiği zararlara değinilir.
- ç. Madde kullanımının insan sağlığına ve davranışlarına olan etkileri açıklanır.

1.5.2. Tütün ürünleri, alkol ve madde bağımlılıklarından korunmak için kararlı ve tutarlı iletişim becerilerine sahip olması gerektiğini fark eder.

- a. Güçlü ve güçlendirilmesi gereken yanlarının farkında olmaları sağlanır.
- b. Stresle baş etme yollarını bilmenin önemi vurgulanır.
- c. Yakın ve uzak çevresinden gelen baskılara karşı iradesini kullanarak "Hayır!" demenin önemi üzerinde durulur.
- ç. Bağımlılıktan kurtulmak için kurum, kuruluş, okul, aile ve akranlarından yardım istemesi gerektiği belirtilir.

1.5.3. Teknoloji bağımlılığının sonuçlarını değerlendirir.

- a. Teknolojinin dengesiz kullanımının sağlığa etkileri fark ettirilerek olumsuz sonuçları tartışılır.
- b. Teknoloji kullanırken zamanı doğru yönetmenin önemi vurgulanır.
- c. Teknolojik ürünlere sahip olmanın sosyal bir statüyü göstermediği fark ettirilir.
- ç. Teknolojinin doğru kullanımı hakkında ürün oluşturarak sunmaları sağlanır.

1.6. İlk Yardımla İlgili Temel Bilgiler

1.6.1. İlk yardımın önemini açıklar.

- İlk yardım ve acil yardım kavramları üzerinde durulur.*
- İlk yardımın insan hayatı açısından önemi istatistiki verilerden yararlanılarak açıklanır.*
- İyi niyetle fakat bilinçsiz olarak yapılacak olan ilk yardım uygulamalarının hastanın/yaralının engelli kalmasına veya hayatını tehlikeye sokmasına neden olacağından bu uygulamaların eğitim almış sertifikalı kişiler tarafından yapılmasının gerekliliği vurgulanır.*

1.6.2. İlk yardımın amaçları ve temel uygulamalarını açıklar.

- Kaza anında ilk yardımın temel uygulamaları olan Koruma-Bildirme-Kurtarmanın (müdahale) önemi üzerinde durulur.*
- Acil durumlarda 112'nin aranmasının ve gerekli bilgilerin doğru olarak verilmesinin bir insanlık görevi olduğu üzerinde durulur.*
- 112'nin gereksiz yere meşgul edilmemesinin insan hayatını kurtarmada ne kadar önemli olduğu vurgulanır.*
- İlk yardımın ABC'si üzerinde durulur.*

1.6.3. Güvenli ilk yardım uygulaması için alınması gereken önlemleri açıklar.

- İlk yardım uygulamalarında ilk yardımcının kendisi ve hasta/yaralı için alınması gereken önlemler ile bunların ilk yardımcı ve hasta/yaralı açısından önemi üzerinde durulur.*
- Olay yeri değerlendirmenin amacı açıklanarak olay yeri değerlendirilmesinde yapılacak işlemler sıralanır.*

1.6.4. Hastanın/yaralının durumunu değerlendirir.

- Hastanın/yaralının durumunun değerlendirilmesinin amacı üzerinde durulur.*
- Hastanın/yaralının; bilincinin, solunum yolu açıklığının (A), solunumunun (B) ve dolaşımının (C) değerlendirilmesi üzerinde durulur.*

1.6.5. Solunum yolu tıkanıklığı durumunda yapılacak ilk yardım basamaklarını açıklar.

- Kısmi ve tam tıkanma belirtileri açıklanır.*
- Kısmi tıkanma durumunda yapılması gereken ilk yardım uygulamaları açıklanır.*

1.6.6. Kanamalarda yapılacak ilk yardım uygulamalarını açıklar.

- Kanama kavramı üzerinde durulur.*
- Dış kanamalarda bası uygulamanın önemi üzerinde durulur.*
- Burun ve kulak kanamalarında yapılması gereken ilk yardım uygulamalarına değinilir.*

1.6.7. Şok durumunda yapılması gereken ilk yardım uygulamalarını açıklar.

- Şok belirtileri açıklanır.*
- Şok pozisyonuna değinilir.*

1.6.8. Zehirlenmelerde uygulanacak ilk yardım basamaklarını açıklar.

- a. Solunum, sindirim ve deri yolu ile zehirlenmeler açıklanarak belirtileri ve uygulanacak ilk yardım işlem basamakları üzerinde durulur.
- b. Ulusal Zehir Danışma Merkezinin telefon numarasının "114" olduğu belirtilir.

2. ÜNİTE: TRAFİK KÜLTÜRÜ**2.1. Trafik Adabı****2.1.1. Trafikte sergilenmesi gereken tutum ve davranışları açıklar.**

- a. Trafikte yazılı kurallar dışında da uyulması gereken davranışların olduğu vurgulanır.
- b. Trafikte; sabır, sorumluluk, saygı, nezaket, yardımlaşma, fedakarlık gibi değerlere uymanın gerekliliği üzerinde durulur.
- c. Trafik ortamında olumsuz davranışlarda bulunanları uyarmanın önemi vurgulanır.
- ç. Trafik kurallarına aykırı davranmanın birey hakkı, toplum hakkı, yaşam hakkı ve çevre hakkını ihlal etmek olduğu belirtilir.

2.1.2. Trafik ortamında etkili iletişimin önemini açıklar.

- a. Trafik ortamında empati kurmanın önemine değinilir.
- b. Trafikte öfke yönetiminin gerekliliği üzerinde durulur.
- c. Beden dili ve konuşma üslubunun trafik ortamındaki önemi üzerinde durulur.

2.2. Trafik Kuralları**2.2.1. Toplu taşıma araçlarında uyulması gereken kuralları açıklar.**

- a. Sürücülerin ve yolcuların uyması gereken kurallar belirtilir.
- b. Toplu taşıma araçlarına binişlerde ve inişlerde dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durulur.
- c. Yolculuk esnasında (çocuklara, yaşlılara, engellilere, hamilelere, gazilere vb.) duyarlı olunması gerektiği vurgulanır.
- ç. Öğrencilerin, toplu taşımayı özendirmek için broşür hazırlaması sağlanır.

2.2.2. Okul servislerinde uyulması gereken kuralları açıklar.

- a. Okul servislerinde ve taşımali eğitimde alınması gereken güvenlik önlemlerine değinilir.
- b. Okul servis sürücülerinin uyması gereken kurallar belirtilir.
- c. Okul servislerinde öğrencilerin sergilemesi gereken tutum ve davranışlara değinilir.
- ç. Okul servislerinde fark ettiği kural ihlallerini ilgililere (aile, öğretmen, okul yöneticileri, UKOME, 155 Polis İmdat) bildirilmesi gerektiği belirtilir.

2.2.3. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanır.

a. Işıklı trafik işaret cihazı, tehlike uyarı işaretleri, trafik tanzim işaretleri, trafik bilgi işaretleri, duraklama ve park etme işaretleri, otoyol işaretleri, yapım-bakım ve onarım işaretleri ile yol çizgileri görsellerden yararlanılarak tanıtılır.

b. Trafik işaretlerine ve işaret levhalarına uymanın hayat kurtarmadaki önemi vurgulanır.

2.2.4. Trafik işaret levhalarını korumanın önemini açıklar.**2.2.5. Kara yollarında uyulması gereken kuralları açıklar.**

a. Kara yollarında şerit takip kuralları üzerinde durulur.

b. Trafik görevlilerine ve trafik işaretlerine uyma mecburiyeti ile öncelik sırası üzerinde durulur.

c. Hız sınırları ve takip mesafesi üzerinde durulur.

ç. Trafik kazalarında aracın çarpma hızının kaza sonucuna etkisi örneklerle açıklanır.

d. Sürücü ve yayaların okul, demir yolu ve yaya geçitlerinden geçerken dikkat etmesi gereken kurallar açıklanır.

2.2.6. Trafikte ilk geçiş hakkı ve geçiş üstünlüğünü açıklar.

Yayaların ve sürücülerin geçiş hakkına sahip oldukları durumlar hakkında bilgi verilerek geçiş hakkına sahip yaya ve sürücülere neden ve nasıl yol verilmesi gerektiği vurgulanır.

2.3. Trafik Güvenliği**2.3.1. Trafik eğitiminin önemini açıklar.**

a. Trafik eğitiminin trafik güvenliği açısından önemine değinilir.

b. Ülkemizde trafik eğitiminin önemine dikkat çekmek için araç sayısındaki, sürücü sayısındaki artışı gösteren istatistiklerden yararlanılır.

c. Sürücü kurslarında verilen eğitimin içeriğine kısaca değinilir.

ç. Sürücü belgelerinin sınıfları, geçerlilik süresi ve sürücü adaylarında aranan şartlar üzerinde durulur.

d. Trafik sigortası yapılmasının gerekliliği ve önemi üzerinde durulur.

2.3.2. Güvenli yolculuk için alınması gereken önlemleri açıklar.

a. Kentlerde ve kırsal bölgelerde yayaların dikkat etmesi gereken güvenlik önlemlerine değinilir.

b. Emniyet kemeri ve çocuk güvenlik koltukları hakkında bilgi verilerek nasıl kullanılması gerektiği belirtilir.

c. Emniyet kemerinin kullanılmasının zorunlu olduğu vurgulanır.

ç. Araçlarda çocukların kucağa alınması, aracın kapasitesi üzerinde araca yolcu alınması, araçların ön koltuklarında çocukların oturtulması gibi durumların insan hayatını tehlikeye soktuğu vurgulanır.

d. Araç kullanırken cep trafiği tehlikeye sokacak davranışların (telefonu kullanmak vb.) sakıncaları üzerinde durulur.

e. Üstü açık araçlarda (traktör, kamyon, kamyonet vb.) yolculuk yapmanın riskleri üzerinde durulur.

f. Kırsal bölgelerde kullanılan ulaşım araçları (teleferik vb.) ve bu ulaşım araçlarında dikkat edilmesi gereken hususlara değinilir.

2.3.3. Raylı sistemlerde güvenli yolculuk için uyulması gereken kuralları açıklar.

2.3.4. Deniz yolu araçlarında güvenli yolculuk için uyulması gereken kuralları açıklar.

2.3.5. Hava yolu araçlarında güvenli yolculuk için uyulması gereken kuralları açıklar.

2.3.6. Trafikte bisiklet ve motosiklet ile güvenli yolculuk için uyulması gereken kuralları açıklar.

Güvenli bisiklet ve motosiklet kullanımının bireyin hayatı açısından önemine değinilir.

2.3.7. Trafikte aydınlatmanın yetersiz olduğu ve hava koşullarının fark edilmeyi güçleştirdiği durumlarda alınacak önlemleri ifade eder.

Yayaların ve sürücülerin alacağı güvenlik önlemleri üzerinde durulur.

2.4. Trafik Kazaları

2.4.1. Trafik kazalarının nedenlerini açıklar.

a. İnsan, araç, yol ve çevre koşullarının trafik kazalarına etkisi üzerinde durulur.

b. Yorgunluk, dikkatsizlik, uykusuzluk, görme kusurları gibi trafik ve yol güvenliği için risk oluşturabilecek faktörlere değinilir.

c. Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç kullanılmaması gerektiği nedenleriyle açıklanır.

ç. Konunun işlenişinde güncel istatistik verilerden, örnek olay, görsel ve videolardan yararlanır.

2.4.2. Trafik kazalarının sonuçlarını değerlendirir.

a. Trafik kazalarının birey üzerindeki fiziksel, psikolojik ve sosyal etkileri üzerinde durulur.

b. Trafik kazası geçiren kişilerin topluma tekrar kazandırılması amacıyla yapılan rehabilitasyon hizmetlerinin önemine değinilir.

c. Trafik kazalarının toplum üzerindeki etkilerine değinilir.

ç. Trafik kazalarının ülke ekonomisine verdiği zararlar örnekler verilerek açıklanır.

2.5. Trafik ve Çevre

2.5.1. Trafiğin çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için alınabilecek önlemleri açıklar.

- a. *Trafik kaynaklı çevre kirliliği ile ilgili (egzoz gazı, gürültü kirliliği, atıklar, standart dışı yakıtlar, klimaların gereksiz kullanımı vb.) alınması gereken önlemler üzerinde durularak çevre ve doğaya karşı duyarlı olmanın önemi vurgulanır.*
- b. *Toplu taşıma araçlarını tercih etmenin ülke ekonomisine, çevre kirliliğinin önlenmesine ve trafik yoğunluğunun azaltılmasına katkıları üzerinde durulur.*
- c. *Bisiklet kullanımının sağlığa, ekonomiye ve çevreye katkıları üzerinde durulur.*
- ç. *Öğrencilerin, bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak için afiş hazırlaması sağlanır.*

